

آخرین اخبار از مذاکرات ایران و اروپا نشان می‌دهد موضع طرف غربی نسبت به قبل تعدیل شده اما دستورکار روشنی برای گفت‌وگو وجود ندارد

اروپایی‌ها فعلاً قابل تحملمند

مذاکرات با تروئیکای اروپایی همچنان ادامه دارد. ژنو روز دوشنبه درحالی میزبان سومین دورگفت‌وگو باطرف اروپایی بود که‌به‌نظر می‌رسد دراین دوراز گفت‌وگوها، طرفین از مواضع تقابلی کمی فاصله‌گرفتند. کاظم غرب‌آبادی، معاون حقوقی و امور بین الملل وزیر خارجه، این دور مذاکرات را «صریح، سازنده و جدی» دانست و گفت، گفت‌وگوها ادامه پیدا خواهد کرد. با این حال سطح مذاکرات بر مبنای آنچه مقامات دستگاه وزارت خارجه مطرح کردند، در حد گفت‌وگوست و دستورکار و افق مشخصی برای مذاکرات وجود ندارد. تنها چیزی که به صورت جدی دنبال می‌شود، گفت‌وگو برای گفت‌وگوست. در این بین آزادی عابدینی، زندانی ایرانی ایتالیایی، هم‌زمان با شروع دور جدید مذاکرات‌رامی‌شودتنها اتفاق مثبت مذاکرات باطرف اروپایی دانست. در یک سال باقی مانده تا اسنپک، مذاکره با طرف اروپایی یکی از گزینه‌های موجود و نه صرفاً مطلوب در اختیار ایران است. اگرچه مذاکرات، در سطح گفت‌وگو پیش می‌رود و هنوز چهارچوب‌مندی مذاکره را پیدا نکرده اما بر مبنای کسب اطلاع «فرهیختگان» می‌توان گفت طرف اروپایی قدری از موضع تقابلی علیه ایران فاصله گرفته، آن‌هم در شرایطی که این احتمال می‌رفت که‌با حضور ترامپ در کاخ سفید، اروپا به‌سمت تقابل بیشتر علیه ایران حرکت کند؛ امری که احتمال می‌رود آمریکا حداقل مخالفتی جدی با ادامه این مسیر نندارد.
بااین حال اظهارات و اقدامات ضدایرانی برخی کشورهای طرف مذاکره مثل فرانسه، نشان می‌دهد در نظر گرفتن واقعیت صحنه و بدون افتادن در دام افراط و تفریط،‌بای می‌مذاکرات اصل اساسی و ضروری است.

دور سوم گفت‌وگوهای ژنو مثبت‌تر از ۲ دور قبلی

اوایل آذر ماه‌بود که‌سخنگوی وزارت خارجه ایران اعلام کرد مذاکرات میان تروئیکای اروپا و ایران برای گفت‌وگو در خصوص مسائل دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی، به زودی آغاز خواهد شد. درحالی که سخنگوی وزارت خارجه تاکید داشت محور مذاکرات در خصوص همه موضوعات مطرح از جمله مسائل منطقه‌ای خواهد بود، اما شروع مذاکرات بعد از تصویب قطعنامه ضدایرانی تروئیکا در شورای حکام و تلاش آن‌ها برای فعال‌شدن اسنپک در سال دهم برجام، و مذاکره حول موضوعات هسته‌ای و رسیدن به نقطه‌نظری مشترک با تروئیکا، اصلی‌ترین هدف ایران برای گفت‌وگو با طرف اروپایی به‌شمار می‌رود. موضوعی که وزیر خارجه هم به آن اشاره کرد و گفت: «فرمولی که از نظر ما وجود دارد، همان فرمول سابق برجام است؛ یعنی اعتمادسازی درباره برنامه هسته‌ای ایران در مقابل رفع تحریم‌ها.» هم‌زمان با شروع مذاکرات، مقامات دستگاه وزارت خارجه ایران اعلام کردند آنچه در ژنو آغاز خواهد شد، در قالب «گفت‌وگو» خواهد بود و چهارچوب و برنامه و هدف‌گذاری همانند مذاکرات در دستورکار نیست. بعد از برگزاری دومین دور گفت‌وگوها در ۹ آذرماه در حالی که دور اول مذاکرات از نیویورک کلید خورده بود، کاظم غرب‌آبادی در پیامی در ایکس نوشت: «ما قطعانه به پیگیری منافع مردم خود متعهدیم و ترجیح ما مسیر گفت‌وگو و تعامل است.» غرب‌آبادی در ادامه نوشت توافق شد که مسیر گفت‌وگوها ادامه پیدا کند. پیام غرب‌آبادی این گزاره را اثبات می‌کرد که گفت‌وگو با طرف غربی بیشتر از موضع تقابل بوده. بعد از برگزاری دور سوم گفت‌وگوها در روز دوشنبه، کریستن ترنر، مدیرکل امور سیاسی و ژنو پلیتیک وزارت خارجه انگلیس، در پیامی در ایکس نوشت: «نگرانی‌ها را مطرح کردیم و بر تعهد خود به

یافتن راه‌حل دیپلماتیک تاکید کردیم. توافق شد گفت‌وگوها ادامه پیدا کنند.» کاظم غرب‌آبادی این دور گفت‌وگوها را صریح، جدی و سازنده خواند و نوشت: «ورود به برخی جزئیات، ایده‌هایی در دو حوزه رفع تحریم و هسته‌ای که برای حصول به یک توافق ضروری هستند، مورد بحث و بررسی قرار گرفت.» غرب‌آبادی در ادامه هم تاکید کرد «این اتفاق نظر وجود داشت که مذاکرات باید از سرگیری شده برای رسیدن به یک توافق باید فضای مناسبی از سوی همه طرف‌ها ایجاد و حفظ شود.»
آنطور که معاون امور بین‌الملل وزیر خارجه تاکید می‌کند، به نظر می‌رسد دور سوم مذاکرات راهگشا‌تر از دور دو قبلی بوده‌و در خصوص برخی جزئیات مورد توافق نیز صحبت‌هایی مطرح شده است. کسب اطلاع «فرهیختگان» هم این گزاره را اثبات می‌کند که طرف اروپایی در مذاکرات، کمی از موضع تقابلی فاصله‌گرفته و فضای دو طرف در مسیر حسن‌نیت در حرکت است.

مواضع ضدایرانی مکرون در آستانه شروع مذاکرات، نشان می‌دهد باید واقعیت صحنه را دید

یک هفته پیش از شروع دور جدید مذاکرات در ژنو، مکرون رئیس‌جمهور فرانسه برنامه هسته‌ای و موشکی ایران را از جمله تهدیدهای ایران خواند. او همچنین آنچه که به‌عنوان دخالت‌های ایران در جنگ اوکراین خواند را از جمله تهدیدهای ایران دانست. رئیس‌جمهور فرانسه مدعی شد برنامه هسته‌ای ایران در آستانه رسیدن به نقطه غیر قابل بازگشت است. مکرون مدعی شد باید همراه با آمریکا به مقابله با برنامه هسته‌ای و موشکی ایران پرداخت. اظهارات ضدایرانی رئیس‌جمهور فرانسه تنها اقدام او علیه ایران نبود. هم‌زمان با این اظهارات، اجلاس ضدایرانی هم در پاریس برگزار شد. کسب منافعین در پاریس که مردم جوی این روزها به خاطر ممنوع‌الورودی به آلبانی در آنجاست، میزبان چند تن از مقامات سابق و فعلی اروپایی و آمریکایی بود که حضور کلوگ، نماینده ویژه دونالد ترامپ در پرونده اوکراین بیش از همه مورد توجه قرار گرفت. این حضور در کنار ادعاهایی که مکرون مطرح کرد و گفت ایالات متحده باید برای مقابله با ایران در خصوص دخالت‌ها

ابوالفضل ظهروند، کارشناس مسائل بین‌الملل در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

آتش بس از نظر سیاسی مثبت است

است که ایستاده‌ایم و مقاومت می‌کنیم. در این مدت، کشورهای منطقه نیز به ما پیوسته‌اند. آن‌ها واقعیت صحنه را در مقاومت می‌بینند و علت مصیبت خود را آمریکا و رژیم صهیونیستی می‌دانند.»

احتمالاً دو تا سه روز آینده آتش بس اجرا می‌شود

این کارشناس مسائل بین‌الملل با اشاره به اینکه این توافق چیزی بهتر از آتش بس با حزب‌الله در لبنان نخواهد بود، افزود: «اکنون مسئله این است که پیش از پایان دوره بایدن، که تنها یک هفته باقی مانده، سریع‌تر به توافق آتش بس برسند. هدف آن‌ها این است که اگر وگان‌های پیمانده را آزاد کنند، باید توجه داشت که مسئولیت کشته شدن گرگان‌ها نه با حماس، بلکه با رژیم صهیونیستی و فشارهای وارد بر آن است. فشار بر نتانیا‌هو و وضعیت دشواری که داخل دارد، او را وادار کرده تا هر چه سریع‌تر به توافق برسد. آن‌ها پیش‌بینی می‌کنند که کمک‌های آمریکا، به نحوی که بایدن و دموکرات‌ها امرتی می‌کردند، دیگر به همان شکل نخواهد رسید. به همین دلیل، تلاش می‌کنند از تشدید بحران در کابینه و فشار افکار عمومی، به‌ویژه خانواده گرگان‌ها، رهایی یابند. احتمال می‌دهم که این آتش بس ظرف دو تا سه روز آینده عملیاتی شود. اما حماس، ایران و منطقه به‌خوبی می‌دانند که اسرائیل به آتش بس پایبند نخواهد بود. همین حالا هم می‌بینیم که رئیس‌جمهور جدید نتانیا اشاره می‌کند که ده‌ها بار آتش بس ۶۰ روزه بین حزب‌الله و اسرائیل توسط اسرائیل نقض شده است. احتمالاً این آتش بس نیز به شکست منجر شود و تمدید نشود؛ چراکه چیز زیادی از این ۶۰ روز باقی نمانده است.»

پیروز مغلوب کیست؟

همیشه بس از توافقات آتش بس، تعیین برنده‌یو بازنده‌ی مورد توجه تحلیل‌گران قرار می‌گیرد. ظهروند با بیان اینکه انعطافی که حماس نشان خواهد داد، از آنجاست که اسرائیل به دلیل نیاز خود، شرایط قبلی را می‌پذیرد، گفت: «اگر چه احتمال شکست آتش بس وجود دارد، اما در این میان گرگان‌های فلسطینی که مورد نظر حماس هستند باید آزاد شوند. در مقابل ۲۵، ۴۰ یا ۴۰ نفر از افرادی که باقی‌مانده‌اند به رژیم صهیونیستی بازگردانده خواهند شد. با این حال، این روند تأثیر چندانی بر معادلات منطقه‌ای نخواهد داشت. اسرائیل اعلام کرده از برخی مناطق عقب‌نشینی می‌کند، اما ممکن است دوباره بازگردد. با این حال، ضرباتی که در این مدت از حماس خورده، بسیار سنگین بوده است. این ضربات نه تنها حیثیت اسرائیل را زیر سؤال برده، بلکه این رژیم در دیوان بین‌المللی لاه نیز محکوم شده است. همگان اذعان دارند نتانیا‌هو و تیم او جنایت‌کارند و باید محاکمه شوند. حتی این محاکمه به‌صورت قضایی صورت‌گرفته است. اگر اسرائیل آتش بس را نقض کند، تغییری در معادلات ایجاد نخواهد شد؛ چراکه امروز حماس قوی‌تر از پنج ماه پیش است و مردم همچنان با وجود فشارها و صدمات در کنار آن ایستاده‌اند. با وجود ۵۰، ۶۰، یا حتی ۱۰ هزار کشته و ویرانی‌هایی که بر غزه تحمیل شده، دیگر چه‌و و شتر و عنینی برای اسرائیل دلیقی نمانده است.

در جنگ اوکراین گام بردارد، این گزاره را تقویت کرد که شیطنتی از جانب آمریکا با همراهی فرانسه در حال برنامه‌ریزی است. اقدامی که به دنبال استفاده از گروه‌های ضدایرانی و تروریستی به‌عنوان ابزار فشار علیه ایران، مخصوصاً در ماجرای اوکراین است. در کنار این مواضع و اقدامات، نخست‌وزیر سوئد به ناگزی مدعی شده کشورش در موقعیت نه جنگ و نه صلح قرار دارد. «اولف کریسترسون» ضمن اینکه ادعاهایی در خصوص روسیه مطرح کرد، مدعی شد «ایران از باندهای جنایتکار سازمان‌یافته خشن در سوئد برای انجام حملات جدی در این کشور استفاده می‌کند.» مجموع این موارد و اظهارات ضدایرانی نشان می‌دهد، تلاشی برای اعمال فشار بر ایران از جانب آمریکا و همکارش کشورهای اروپایی در حال برنامه‌ریزی است. در این موقعیت آنچه به‌عنوان سم مهلک خصوصاً در جریان مذاکرات عمل می‌کند، خویش‌بینی طرف اروپایی بدون دیدن واقعیت صحنه بین‌الملل است. تهدید خواندن ایران در خصوص پرونده اوکراین نشان می‌دهد پای آمریکایی‌ها در این تشدید مواضع وسط است و این احتمال وجود دارد که طرف اروپایی با واسطه آمریکایی‌ها به دنبال امتیاز گرفتن از ایران در میز مذاکره باشد. از طرف دیگر این احتمال وجود دارد که طرف اروپایی از مذاکرات برای اجرای سیاست چماق و هویج استفاده کند. به این معنی که درحالی‌که در میز مذاکره با ایران حاضر می‌شود و از ادامه گفت‌وگوها حمایت می‌کند، هم‌زمان موضوعی ضدایرانی علیه ایران برای تشدید فشارها در مجامع بین‌المللی و ارسال پرونده ایران به شورای امنیت را دنبال کند.

فعلاً خروجی‌ای جز ادامه گفت‌وگوها انتظار نمی‌رود

شروع و ادامه مذاکرات با طرف اروپایی در قالب «گفت‌وگو» در جریان است. در واقع هدف اصلی از ادامه گفت‌وگوها فعلاً کم کردن نقاط تقابلی و تلاش برای رسیدن به نقطه‌نظر مشترک است. در این موقعیت طبیعتاً نمی‌توان انتظار داشت مذاکرات به خروجی مشخص و توافقی چهارچوب‌دار برسد و امتیازاتی میان دو طرف ردوبدل شود. پیامی که یکی از مقامات وزارت خارجه انگلیس منتشر کرده‌و نوشته گفت‌وگوها

آخرین اخبار از مذاکرات ایران و اروپا نشان می‌دهد موضع طرف غربی نسبت به قبل تعدیل شده اما دستورکار روشنی برای گفت‌وگو وجود ندارد

اروپایی‌ها فعلاً قابل تحملمند

ادامه دارد، نشان می‌دهد طرف اروپایی نیز به دنبال چیزی بیش از ادامه گفت‌وگوها نیست و مسیر بررسی خواسته‌ها و مواضع دو طرف ادامه دارد. آنچه در حال حاضر در جریان است و البته ادامه هم دارد، صرفاً گفت‌وگو برای گفت‌وگوست. اگر چه ادامه مسیر گفت‌وگو از این کانال و ادامه مسیر دیپلماسی برای ایران مثبت است، اما طبیعتاً آورده‌های احتمالی آن نقد خواهد بود. از طرف دیگر ورود ترامپ به کاخ سفید نیز بر این گفت‌وگوها سایه می‌اندازد، در این موقعیت دو مسیر پیش‌رو قرار دارد. احتمال اول که چندان دور از ذهن نیست این است که با ورود ترامپ به کاخ سفید، مذاکرات شروع نشده، به‌طور کامل لغو شود و ادامه پیدا نکند. احتمال دیگر نیز این است که ضمن آن‌که میز گفت‌وگوها دنبال می‌شود، پای آمریکایی‌ها با واسطه اروپایی به مذاکرات باز شود و این روند ادامه پیدا کند.

آزادی زندانی ایرانی؛ تنها اتفاق مثبت مذاکرات

هم‌زمان با شروع دور تازه گفت‌وگوها در اروپا، یک زندانی ایرانی در ایتالیا و یک زندانی توابعیتی ایرانی آلمانی، از ایران آزادشد. محمدعابدینی، شهروند توابعیتی ایرانی سونیسی و نخبه ایرانی که به‌عنوان یکی از محققان برجسته در حوزه مهندسی مکانیک شناخته می‌شود در ایتالیا به‌عنوان کارآفرین فعالیت می‌کرد، ۲۱ دسامبر و بر مبنای خواست آمریکا، در فروگاهه مالپنرا در میلان بازداشت شد. آمریکا با این ادعا که در ساخت پهپادهای ایرانی از محصولات شرکت عابدینی استفاده شده بود، او را بازداشت کرد. اما روز دوشنبه هم‌زمان با شروع گفت‌وگوها میان ایران و تروئیکای اروپا، این زندانی ایرانی آزاد شد. در ایران هم ناهید تقوی یک شهروند توابعیتی ایرانی آلمانی آزاد شد. این تبادل را می‌توان تنها اتفاق مثبت گفت‌وگو با طرف اروپایی از زمان شروع گفت‌وگوها دانست. آزادی و تبادل این زندانیان را اگر چه نمی‌توان به لحاظ حقوقی به‌عنوان دستاورد این مذاکرات تعریف کرد اما این تبادل در آستانه شروع مذاکرات حسن‌نیت طرفین را اثبات می‌کند. با این حال، این آزادی در مقطع فعلی تنها خروجی قابل مشاهده گفت‌وگوها به‌شمار می‌رود.

ترکیب دیپلماسی و تهدید؛

بهترین نوع مواجهه ایران با اروپا تا اکتبر ۲۰۲۵

در فرصت یک‌ساله اروپا برای استفاده از اسنپک در سال دهم برجام، اروپایی‌ها تقریباً از همه اهرم‌های فشار خود علیه ایران استفاده می‌کنند. ایران برای مواجهه با این اقدامات اروپایی‌ها، سه گزینه روی میز دارد. اولین گزینه ادامه مسیر دیپلماسی و مذاکره با طرف اروپایی برای رسیدن به نقطه مشترک و تنش‌زدایی از برنامه هسته‌ای است. کاتالی که در حال حاضر از مسیر گفت‌وگو با طرف اروپایی دنبال می‌شود نیز در این راستا صورت می‌گیرد. گزینه بعدی، استفاده از ابزار تهدید است. ابزاری که ایران هم‌زمان با انتشار قطعنامه تروئیکای اروپایی علیه ایران از آن استفاده و تاکید کرد که در صورت تصویب این قطعنامه، افزایش و گسترش اقدامات و فعالیت هسته‌ای خود را کلید خواهد زد و البته به‌سمت اجرایی شدن آن نیز حرکت کرد. ایران در مواجهه با اروپا و در یک سال باقی مانده می‌تواند از ترکیبی از این دو گزینه استفاده کند. در عین تاکید بر این گزاره که در صورت ارسال پرونده ایران به شورای امنیت، ضمن افزایش فعالیت هسته‌ای و حتی تغییر در دکتترین هسته‌ای، ایران ممکن است از گفت‌گو و مسیر دیپلماسی هم استفاده کند و ابزار تهدید پای میز مذاکره حاضر شود. این امر باعث می‌شود ایران از موضع قدرت پای میز مذاکره حاضر شده و امتیاز بگیرد. گزینه سوم نیز تنش حداکثری است که ایران نشان داده‌توان استفاده از آن را دارد و اگر بخواهد می‌تواند به آن سمت برود، اما در عین حال تاکید کرده که مسیر دیپلماسی را به افزایش تنش ترجیح می‌دهد.

آتش بس از نظر سیاسی مثبت است

آتش بسی که در غزه اتفاق می‌افتد، به معنای توقف جنایتکاری علیه مردم فلسطین با خروج از سرزمین‌های اشغالی نیست. این آتش بس صرفاً یک تاکتیک است و شکننده خواهد بود. بحث اصلی، معادلات ظالمانه‌ای است که در منطقه علیه مردم، به‌ویژه فلسطینیان بسته‌شده است. این معادلات باید تغییر کند و تا زمانی که این تغییر اساسی رخ ندهد، مواضع ایران در قبال رژیم صهیونیستی و متحذان آن تغییری نخواهد کرد.»

نقش تسهیل‌کننده کشورهای عربی در چهارچوب تعهدات غربی

ظهروند معتقد است کشورهای میانجیگر در فرایند برقراری آتش بس، تأثیری از ایران نپذیرفته‌اند. او معتقد است کشورهایی مانند مصر، اردن، امارات قطر همواره بر اساس تعهدات خود به آمریکا‌های و روابط آشکار و پنهان با رژیم صهیونیستی عمل کرده‌اند و نقش تسهیل‌کننده‌ای در چهارچوب ملاحظات غربی‌ها داشته‌اند. این کارشناس مسائل بین‌الملل در ادامه گفت: «اگر آتش بس در ۱۵ ماه به نتیجه نرسیده است، نه به دلیل عدم تعاضدشن مصری‌های امارات، بلکه به دلیل مخالفت حماس بوده است. رژیم صهیونیستی نیز همانند آتش بس با دولت لبنان، این بار نیز به دلیل استیصال و اجبار تن، به آتش بس به‌دست‌و‌گریزانه‌تر که چنین تصمیمی نمی‌گرفت، در مورد نقش مصر و قطر نیز باید گفت این کشورها در چهارچوب ترتیبات منطقه‌ای آمریکا تعریف می‌شوند. نمونه‌ان وضعیت استی است که در سوریه رخ داده است؛ جایی که این کشورها تمام‌مقد ایستاده‌اند تا پروژه‌یوشالی آمریکا تحت‌عنوان «دولت جولانی» را سرپا نگه‌دارند؛ هر چند این پروژه عملاً شکست‌خورده است. آن‌ها در زمین اسرائیل و آمریکا بازی می‌کنند.»

چرا نتانیا‌هو پیش از این توافق نکرد؟

ظهروند در بخش پایانی صحبت‌هایش به نیاز رژیم صهیونیستی به برقراری آتش بس اشاره می‌کند. او آن را ناشی از نیاز خود و کوتاه آمدن در میانه زندانیان حماس با گرگان‌های اسرائیلی دانست. این کارشناس مسائل بین‌الملل در این باره افزود: «شروط حماس برای برقراری آتش بس تغییری نکرده و رژیم صهیونیستی به دلیل استیصال به آتش بس تن داده است.

گرگان‌ها از ۱۱۰ تا ۳۵ یا ۴۰ نفر، این توافق را انجام دهد. اما این کار را نکرد. این نشان‌دهنده استیصال کنونی نتانیا‌هو و ذات جنایت‌کار او است. در حالی که شروط حماس حتی پیش از شهادت هنیه نیز ثابت بوده است، چرا نتانیا‌هو پیش‌تر این توافق را نپذیرفت؟ این سوالاتی است که مردم رژیم صهیونیستی، به‌ویژه خانواده‌هایی که فرزندان‌شان گرگان هستند، باید از او پرسند. او می‌توانست این اجبار را سه ماه پیش بپذیرد و منطقه و فلسطین را به این حد از جنایت و مصیبت دچار نکند. این تصمیم درهنگام، چیزی جز تاکید بر ضعف و ناتوانی نتانیا‌هو و رژیم صهیونیستی نیست.»